

А. А. Коваленко, магістрант*

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

БОРОШНИСТА РОСА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В ДП ДГ «ЕЛІТНЕ» ІНСТИТУТУ РОСЛИННИЦТВА ІМ. В. Я. ЮР'ЄВА ТА ЗАХОДИ З ОБМЕЖЕННЯ ЇЇ ШКІДЛИВОСТІ

Озима пшениця — одна з найважливіших зернових культур. Вона є головною продовольчою культурою. Основне призначення озимої пшениці — забезпечення людей хлібом і хлібобулочними виробами .

За даними С. В. Чоні (2014), при інтенсивному розвитку борошнистої роси зменшується асиміляційна поверхня рослин, руйнується хлорофіл та інші пігменти, послаблюється фотосинтез, посилюються транспірація та дихання, що спричиняє втрату рослинами вологи, інтенсивну витрату вуглеводів, обмежує їх надходження в корені, точки росту й зернівки. За сильного ураження рослин знижується їхня костистість, менше формується продуктивних стебел, затримується колосіння, масово відмирає листя, виникає пустоколосість, пришвидшується дозрівання.

Залежно від вирощування сортів і кліматичних умов року, ступінь ураження може становити від 14 до 40 %, що призводить до втрат 10–55 % врожаю.

Метою наших досліджень було вивчення борошнистої роси на озимій пшениці та заходів з обмеження її шкідливості в умовах ДП ДГ «Елітне» Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва. Дослідження проводили впродовж 2014–2015 рр.

Поширеність борошнистої роси на озимій пшениці встановлювали шляхом обстежень посівів. Обліки ураження рослин проводили починаючи з фази куціння восени та навесні у фази кінець куціння – початок виходу в трубку культури і через кожні 6–7 днів після колосіння. Встановлювали час прояву перших ознак хвороби та динаміку її розвитку.

* Науковий керівник — В. П. Туренко, доктор с.-г. наук, професор

Перші симптоми прояву борошнистої роси на озимій пшениці у роки досліджень були відмічені в середині другої декади квітня, у фазу відновлення вегетації культури, за середньої декадної температури повітря 10,9°C, відносної вологості повітря 54 %, кількості опадів 0,3 мм, ГТК — 0,1.

За результатами наших досліджень встановлено, що на сорті озимої пшениці Харківська 105 на початку відновлення вегетації культури поширеність хвороби становила 5 % при інтенсивності розвитку 1 %. У фазі виходу в трубку поширеність борошнистої роси становила 8 % при розвитку 2 %, а у фазі колосіння – цвітіння поширеність — 15 % і розвиток — 5 %, у фазі наливу зерна поширеність хвороби становила 16 % при розвитку — 6 %.

На сорті Дорідна на початку відновлення вегетації озимої пшениці поширеність хвороби становила 2 % при інтенсивності розвитку 0,5 %, майже вдвічі менше, ніж на сорті Харківська 105. У фазі виходу в трубку поширеність борошнистої роси становила 3 % при розвитку — 0,8 %, у фазі колосіння – цвітіння поширеність — 3,5 % і розвиток — 1,0 %, у фазі наливу зерна поширеність — 5 %, а розвиток — 1,7 %.

За наведеними даними можна зробити висновок, що сорт озимої пшениці Дорідна є найстійкішим до ураження хворобою, тому ефективність дії фунгіцидів ми вивчали на сорті Харківська 105.

Для захисту озимої пшениці від борошнистої роси використовували фунгіциди Доктор Кроп 50 % к. с. (діюча речовина карбендазим 500 г/л) та Фітолікар 25 % к. с. (діюча речовина флутріяфол 250 г/л) з нормою витрати 0,5 л/га. Обприскування проводили у фазі виходу у трубку озимої пшениці самохідним обприскувачем Case.

У результаті хімічної обробки технічна ефективність препарату Доктор Кроп 50 % к. с. становила 50,0 %, а препарату Фітолікар 25 % к.с. — 40,6 %.

Порівнянням дії цих фунгіцидів проти борошнистої роси на озимій пшениці встановлено, що ефективнішим був фунгіцид Доктор Кроп 50 % к. с. Так, одноразове застосування цього препарату зменшило поширеність борошнистої роси озимої пшениці на 8 %, а розвиток — на 4 %.

Для зменшення ураженості посівів озимої пшениці хворобами, в цьому випадку борошнистою росою, необхідно проводити постійний моніторинг та застосувати методи захисту, які базуються не тільки оцінюванні економічної доцільності, але й екологічної безпеки.